

Societatea civilă solicită Președintelui Republicii Moldova să restituie Parlamentului Legea privind evaluarea integrității instituționale pentru reexaminare

13 iunie 2016

Organizațiile societății civile semnatore condamnă modul netransparent de adoptare a Legii privind evaluarea integrității instituționale de către Parlamentul Republicii Moldova la 26 mai 2016, produs pe fundalul numeroaselor declarații ale conducerii Parlamentului despre necesitatea intensificării colaborării cu sectorul asociativ. Legea conține prevederi care riscă să genereze un șir de încălcări de drepturile omului, precum și riscuri de abuz din partea instituțiilor care vor evalua integritatea instituțională - Centrul Național Anticorupție (CNA) și Serviciul de Informații și Securitate (SIS). Organizațiile societății civile au criticat anterior acest proiect de lege, dar Parlamentul a ignorat aceste opinii, fără a organiza dezbateri publice și fără a solicita opinia Comisiei de la Veneția privind noul mecanism introdus de proiect.

La 23 decembrie 2013, Parlamentul a adoptat Legea nr. 325 privind testarea integrității profesionale în scopul combaterii corupției în structurile de stat. La 15 decembrie 2014, Comisia de la Veneția a constatat că Legea nr. 325 nu corespunde standardelor europene de protecție a drepturilor omului.^[1] La 16 aprilie 2015, Curtea Constituțională a declarat neconstituționale principalele prevederi ale acestei legi.^[2] În toamna anului 2015, Ministerul Justiției a elaborat un nou proiect de lege care modifică substanțial conceptul Legii nr. 325, înlocuind testarea individuală a integrității profesionale a agenților publici cu evaluarea integrității instituționale, cu neglijarea criticilor aduse de societatea civilă.^[3] Proiectul a fost aprobat de Guvern la 28 octombrie 2015.

La 26 februarie 2016, Parlamentul a adoptat acest proiect de lege în prima lectură. La 24 mai 2016, mai multe organizații ale societății civile au expediat o opinie^[4] Comisiei parlamentare Juridice, numiri și imunități privind proiectul de lege și au solicitat expertizarea acestuia la Comisia de la Veneția până la adoptare. Criticile societății civile s-au referit, în principal, la faptul că proiectul de lege nu soluționează câteva probleme esențiale ridicate de Comisia de la Veneția și Curtea Constituțională. El nu prevede un control judiciar adecvat al testării integrității, nu este cerută existența unei bănueli rezonabile veritabile pentru începerea testării și nici nu există garanții că testorii nu vor provoca persoanele testate la comiterea infracțiunilor. **De asemenea, noul sistem creează premise pentru influențarea nelimitată de către CNA a oricărei entități publice.** Proiectul împuternicește CNA să efectueze controale asupra entităților publice și să conteste refuzul de demitere a conducătorului entității supuse evaluării, adică să influențeze în mod direct concedierea oricărui conducător al instituțiilor publice din țară. În plus, legea prevede că dosarele generate de acest proiect de lege să fie examinate de judecători specializați în judecătoria și curți de apel, care să fie selectați și numiți de Consiliul Superior al Magistraturii în baza unui Regulament coordonat cu CNA, ceea ce ridică mari semne de întrebare cu privire la imixtiunea în independența justiției.

În pofida solicitărilor de a expedia proiectul la Comisia de la Veneția pentru expertizare, Parlamentul a adoptat proiectul de lege nr. 434 în lectură finală la 26 mai 2016. În cadrul ședinței parlamentare, s-a menționat că proiectul a trecut deja expertizarea la Comisia de la Veneția, dar s-a omis menționarea

^[1] Comisia de la Veneția, opinia nr. 789/2014, CDL-AD(2014)039, 15 decembrie 2014, disponibilă la [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2014\)039-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2014)039-e).

^[2] Curtea Constituțională, hotărârea nr. 7 din 16 aprilie 2015, disponibilă la <http://constcourt.md/ccdocview.php?tip=hotariri&docid=532&l=ro>.

^[3] Opinia cu privire la proiectul legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative / proiectul legii de modificare a Legii nr. 325 privind testarea integrității profesionale, din 15 septembrie 2015, disponibilă la http://crjm.org/wp-content/uploads/2015/09/2015-09-15-opinie-Legea-TIP_CRJM-AGER.pdf.

^[4] Opinia cu privire la proiectul de lege nr. 434 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, 24 mai 2016, disponibilă la <http://crjm.org/wp-content/uploads/2016/05/2016-05-24-Op-Proiect-434-TestareIntegrit.pdf>.

faptului că ulterior proiectul a fost modificat substanțial, prevăzând un nou mecanism. În plus, din păcate s-a omis să se menționeze că noul proiect nu a soluționat prevederile problematice la care a atras atenția Comisia de la Veneția în opinia sa din decembrie 2014.

În situația în care proiectul de lege este unul deosebit de problematic din punct de vedere al respectării drepturilor omului, stârnind critici din partea unui grup de organizații ale societății civile, trezește îngrijorare faptul că autoritățile nu au organizat consultări și dezbateri publice, în corespundere cu prevederile legislației privind transparența decizională și ale Regulamentului Parlamentului.

Având în vedere motivele menționate, organizațiile semnatare invită Președintele Republicii Moldova să restituie Parlamentului proiectul de lege nr. 434 privind evaluarea integrității instituționale pentru reexaminare, cu solicitarea expresă de transmitere a acestuia Comisiei de la Veneția pentru expertizare repetată, precum și organizarea consultărilor și dezbaterilor publice.

Semnatori:

1. Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM)
2. Expert-Grup
3. Asociația pentru o Guvernare Eficientă și Responsabilă (AGER)
4. Transparency International-Moldova
5. Asociația pentru Democrație Participativă (ADEPT)
6. Institutul de Politici și Reforme Europene (IPRE)
7. Institutul de Politici Publice (IPP)